

Inleiding

Zoals u van ons gewend bent doen wij in de najaarsnota een prognose van het resultaat van het lopende begrotingsjaar. Dit doen wij zowel voor de haalbaarheid van onze ambities als voor de financiën. De najaarsnota biedt u daarmee mogelijkheden om uw controlerende rol in te vullen.

De ambities en doelstellingen in de begroting 2015 zijn gebaseerd op ons collegeprogramma, dat in februari van dit jaar definitief gemaakt is en mede op basis van de uitkomsten van de collegetour 2014 voorzien is van een "addendum". Vervolgens hebben wij een analyse van kansen en bedreigingen in juli van dit jaar in de PPN onze koers voor de komende jaren uitgezet. In datzelfde document hebben we ook onze ambities en doelstellingen nader uitgewerkt én de richtingen aangegeven waarin wij de noodzakelijke bezuinigingen willen zoeken. Met de vaststelling van de PPN 2015 – 2019 zijn deze lijnen door uw raad onderschreven.

Voor 2015 zijn onze ambities redelijk beleidsarm geformuleerd. In de PPN heeft de nadruk gelegen op het formuleren van concrete subdoelen voor de periode 2016 – 2019. Van deze ambities 2015 denken wij 71% daadwerkelijk in 2015 te realiseren. Dit betekent dat 29% extra aandacht vraagt. Het gaat hierbij vooral om de taken in het sociaal domein, en dan met name de financiële kant.

Waar staan we nu op dat punt? De transitie is grotendeels afgerond. De 'zachte landing' voor cliënten, waar in de PPN over gesproken werd, is gerealiseerd. De landelijke perikelen rond de PGB uitbetaling, hebben in onze gemeente voor zover bekend niet tot grote problemen geleid. Wel is regelmatig ondersteuning geboden, bijvoorbeeld in het contact met de SVB. Zoals in het beleidsplan Wmo is aangegeven, ligt het zwaartepunt in 2015 en 2016 op het goed vormgeven van de transitie en is 2017 het jaar van de transformatie.

Financieel liggen de zaken ingewikkelder. Om een goede prognose te kunnen doen van de besteding van de middelen is een betrouwbare en tijdige informatievoorziening nodig. Op dit punt knelt het nog.

Ook worden wij geconfronteerd met de effecten van het landelijk verdeelmodel. Dit leidt tot olopende kortingen voor onze gemeente.

Ook op het gebied van de WWB zien we, ondanks een herstellende economie, nog geen afname in ons bestand. Sterker nog, er is ten opzichte van begin 2015 nog steeds sprake van een stijging. Dit ondanks de realisatie van uitstroom van ongeveer 90 burgers naar betaalde arbeid. Op basis van de huidige ontwikkeling zal het gemiddeld aantal WWB'ers over 2015 bijgesteld moeten worden van 825 naar 875. Dit betekent een extra uitgave. De uitvoeringsorganisatie NWG-IGSD heeft juist de taak gekregen om het aantal WWB-cliënten extra terug te brengen. Om deze opdracht uit te voeren zijn investeringen nodig, forse investeringen. Hiervoor is door de NWG-IGSD een plan ingediend genaamd "Vertrouwen Ondernemen Verbinden". De financiële consequenties van dit plan worden momenteel nader uitgewerkt. U zult hierover op 22 september nader worden geïnformeerd. In het hoofdstuk "Steenwijkerlanders doen het samen" wordt dieper ingegaan op deze ontwikkelingen.

Voor de taken en doelstellingen op andere beleidsterreinen kunnen we op hoofdlijnen concluderen dat de uitvoering daarvan op schema ligt.

Dat geldt ook voor de invulling van de noodzakelijke bezuinigingen, zoals gezegd een ander belangrijk onderdeel van de laatste PPN. Het proces om de gekozen bezuinigingsrichtingen verder uit te werken is in volle gang; daarbij vragen we ook de Steenwijkerlandse samenleving met ons mee te denken, m.n. over de maatregelen die te maken hebben met het versoberen van onze dienstverlening in de openbare ruimte.

Bij de begroting 2016 – 2019 kunt u van ons concrete bezuinigingsvoorstellen verwachten.

Naast tegenvallers zijn er ook financiële meevallers te melden.

Net als vorig jaar zet de positieve trend op het gebied van mobiliteit en de WW-verplichtingen in de ambtelijke organisatie zich voort. De forse inspanningen op dit gebied leiden ertoe dat de organisatie goed op koers ligt in het realiseren van het meerjarig formatieplan. Hierdoor kan een totaalbedrag van € 800.000 vrijvallen uit de geraamde dekking in de bedrijfsreserve. U wordt door middel van een raadsbrief hierover nader geïnformeerd.

Ook profiteren wij van de ontwikkelingen op de rentemarkt. Door gebruik te maken van kasgeldleningen met een negatieve rente en het niet aantrekken van een langlopende geldlening betalen we geen rente maar krijgen we rente toe. Per saldo betekent dit voor nu een voordeel van € 665.000.

Als we alle voorziene “plussen” en “minnen” voor nu onder elkaar zetten dan koersen we af op een negatief jaarresultaat van € 625.000.

Hierbij passen een aantal nuanceringen;

1. Uitkomsten september en decembercirculaire
2. Ramingen budgetuitputting kunnen anders uitpakken evenals onzekerheden uitgaven sociaal domein.

De belangrijkste verklaringen (> € 50.000) voor het saldo 2015 zijn:

Positief	€	Negatief	€
Gezond in de Stad	118.000	WWB	690.000
Leerlingenvervoer	75.000	Exploitatie 2015 NWG	500.000
Friciekosten tlv Reserve Friciekosten	469.000	Friciekosten IGSD - NWG	469.000
Hulp bij huishouden / Zorgcoöperatie	360.000	Terugvloeien van het voordeel hulp in huishouden / zorgcoöperatie naar de algemene reserve vrij besteedbaar	360.000
Materiële voorzieningen WMO	545.000	Rekening 2014 St Waterwyck	185.000
Pilots Jeugdzorg voor 2016	229.000	Algemene uitkering 2015	1.018.000
Rentelasten	665.000	C.A.O. gemeentepersoneel	104.000
Bedrijfsvoering 2015	150.000	Pensioen voorm. bestuurder	PM
Vrijval Overbruggingskrediet SPP	800.000	Overbruggingskrediet SPP terug naar AR	800.000
		Diversen	23.000
Totaal Positief	3.411.000	Totaal Negatief	4.149.000
Saldo Negatief	4.149.000		
Saldo Najaarsnota	-738.000		

Tot slot. Beleidsmatige resultaten op de doelstellingen bevinden zich op een vergelijkbaar niveau van voorgaande jaren. Financieel moeten we vaststellen dat met name daling van de algemene uitkering en de extra kosten van taken in het sociaal domein de prognose van het resultaat ongunstig beïnvloeden.

September 2015

Burgemeester en wethouders van Steenwijkerland,
de secretaris, de burgemeester,
Drs S.S. Weistra M.A.J. van der Tas

Inhoudsopgave

INLEIDING.....	1
1. TUSSENRAPPORTAGE BEGROTINGSNIVEAU	4
1.1 <i>Prognose realisatie doelstellingen programmabegroting.....</i>	<i>4</i>
1.2 <i>Overzicht afwijkende doelstellingen per programma .....</i>	<i>4</i>
1.3 <i>Financieel beeld.....</i>	<i>5</i>
2. NAJAARSNOTA 2015 PER PROGRAMMA.....	6
2.1 <i>Steenwijkerlanders voelen zich welkom.....</i>	<i>6</i>
2.2 <i>Steenwijkerlanders voelen zich thuis .....</i>	<i>10</i>
2.3 <i>Steenwijkerlanders doen het samen.....</i>	<i>16</i>
2.4 <i>Steenwijkerlanders zijn actief .....</i>	<i>24</i>
2.5 <i>Financiën en bedrijfsvoering.....</i>	<i>28</i>
3. BUDGETAANPASSINGEN NAJAARSNOTA 2015	33
3.1 <i>Budgetafwijkingen Najaarsnota 2015 .....</i>	<i>33</i>
3.2 <i>Financieel beeld 2015 na verwerking Najaarsnota .....</i>	<i>34</i>
4. TE NEMEN BESLUITEN:	35
BIJLAGE AFGESLOTEN INVESTERINGEN	36

1. Tussenrapportage begrotingsniveau

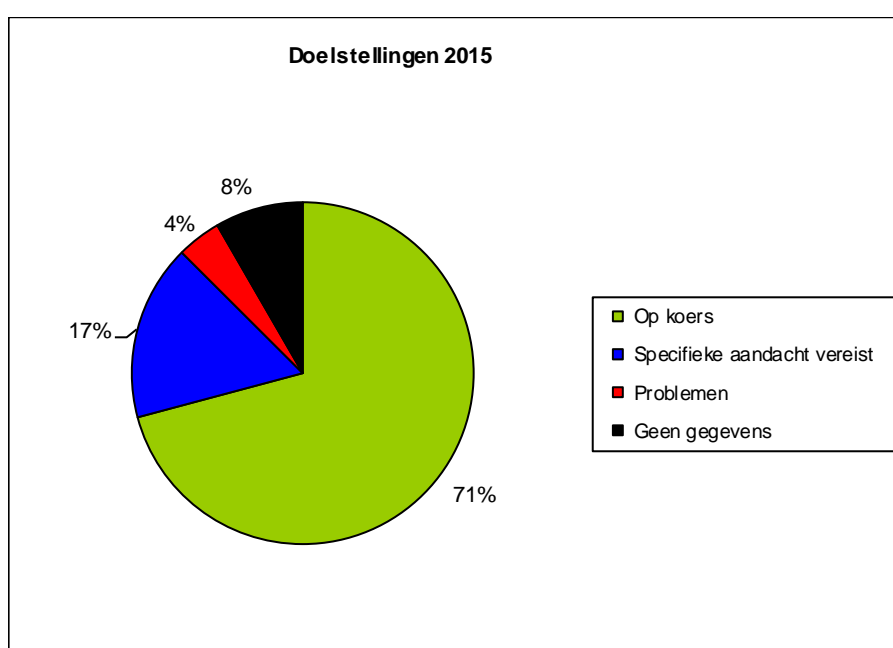
Dit hoofdstuk geeft een beeld van de voortgang van alle programma's gezamenlijk. Het bevat een totaaloverzicht van de prognose van de doelstellingen van de programma's. Aan de orde komen de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van wat in de programmabegroting is afgesproken.

1.1 Prognose realisatie doelstellingen programmabegroting

De prognose van de realisatie van de programmadoelstellingen richt zich op de zogenaamde 'eerste w-vraag' in de begroting: 'wat willen we bereiken?'

Onze verwachting voor de doelstellingen over 2015 is dat:

- We 71% van de ambities ook daadwerkelijk realiseren;
- Voor 17% specifieke aandacht nodig is;
- 12% van de beoogde ambities problemen opleveren of (nog) geen gegevens bekend zijn;

1.2 Overzicht afwijkende doelstellingen per programma

Hieronder volgt een overzicht van de afwijkingen.

	2015
✓ = op koers ■ = specifieke aandacht vereist ▲ = er zijn problemen X = geen gegevens bekend	
Steenwijkerlanders voelen zich welkom	
<i>In 2015 krijgt 90% van de inwoners en ondernemers binnen 2 dagen een reactie op een terugbelverzoek</i>	■
Steenwijkerlanders voelen zich thuis	
-	
Steenwijkerlanders doen het samen	
<i>Implementeren van de Wmo transitie binnen de financiële kaders.</i>	■
<i>Implementeren van de Jeugdzorg binnen de financiële kaders.</i>	■
Steenwijkerlanders zijn actief	
<i>Werkloosheid op het niveau van de regio Zwolle</i>	▲
<i>Tenminste 2.150 personen zijn werkzaam in de vrijetijdssector van Steenwijkerland</i>	X
<i>Tevredenheid Steenwijkerland als geheel een 7</i>	X

✓ = op koers	
■ = specifieke aandacht vereist	
▲ = er zijn problemen	
X = geen gegevens bekend	2015
Financiën en bedrijfsvoering	
<i>In 2015 vinden er geen integriteitsschendingen plaats en zijn er geen meldingen schending informatievoorziening</i>	■

1.3 Financieel beeld

Een aantal van bovengenoemde beleidsontwikkelingen heeft geleid tot wijzigingen in de begroting. Verder is de begroting gewijzigd door andere financiële ontwikkelingen en ontwikkelingen met een gering beleidsmatig gehalte. In hoofdstuk 3 is een uitgebreide analyse van de financiële gevolgen van de najaarsnota opgenomen.

Financieel effect Perspectiefnota / Najaarsnota

Financieel beeld 2015:

Omschrijving	2015
Saldo Meerjarenbegroting	75.401
PPN	37.589
Begrotingssaldo na PPN 2015	112.990
Najaarsnota 2015	-737.741
Begrotingssaldo na NJN	-624.751

In paragraaf 3.1 is een uitgebreide toelichting opgenomen van de ontwikkelingen van de najaarsnota.

2. Najaarsnota 2015 per Programma

Per programma wordt een beeld gegeven van:

- De voortgang van de beoogde maatschappelijke effecten en resultaten uit de begroting 2015 -2018, inclusief financiële afwijkingen.

2.1 Steenwijkerlanders voelen zich welkom

Prognose:

✓ = op koers

■ = specifieke aandacht vereist

▲ = er zijn problemen

X = geen gegevens bekend

Inleiding

Een organisatie die midden in de samenleving staat en waar de dienstverlening aan inwoners en ondernemers op maat, duidelijk en gemakkelijk is. Een laagdrempelige organisatie waar de medewerker klaarstaat voor de inwoners en ondernemers. Samen met hen gaan we investeren in de samenleving. Ons uitgangspunt is dat de inwoners en ondernemers centraal staan. Onze uitdaging is het verder ontwikkelen van onze dienstverlenende houding die zichtbaar is in gedrag. Onze inwoners en ondernemers voelen dat hun vragen en bedoelingen centraal staan.

Ambitie: Goed bereikbaar

Stand van zaken beoogde doelstellingen uit Programmabegroting 2015-2018

Doelstelling	In 2015 streven we naar:	Prognose
Heldere dienstverlening Persoonlijk waar nodig, digitaal	Introductie van drie nieuwe elektronische producten	✓

Ambitie: Prettig contact

Stand van zaken beoogde doelstellingen uit Programmabegroting 2015-2018

Doelstelling			In 2015 streven we naar:	Prognose
Goed gasteerschap	ieder	Passend contact met een	Het rapportcijfer uit de klantencontact monitor is in 2015 een 7, voor Balie en Telefonie. Inmiddels is ook de Proceskamer toegevoegd.	✓ Het rapportcijfer ligt boven de 8

Ambitie: Gemakkelijk en duidelijk

Stand van zaken beoogde doelstellingen uit Programmabegroting 2015-2018

Doelstelling			In 2015 streven we naar:	Prognose
Actief communiceren	Duidelijk en tijdig antwoord op vragen	bekend Status vraag inwoner en ondernemer	In 2015 krijgt 90% van de inwoners en ondernemers binnen vijf werkdagen een reactie op zijn vraag via post of mail	✓
			In 2015 krijgt 90% van de inwoners en ondernemers binnen twee werkdagen een reactie op een terugbelverzoek	■

Toelichting op de afwijking van de prognose: In 2015 krijgt 90% van de inwoners en ondernemers binnen twee werkdagen een reactie op een terugbelverzoek

Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Mogelijk krijgt minder dan 90% van de inwoners en ondernemers binnen twee werkdagen een reactie op een terugbelverzoek
Wat zijn de oorzaken?	Nog niet meetbaar en inrichting binnen het zaaksysteem nog niet afgerond.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Mogelijk later contact met inwoners en ondernemers.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	n.v.t.
Welke maatregelen stellen we voor?	In het najaar het plan voor de registratie van terugbelnotities ter besluitvorming voorleggen en laten uitvoeren
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Niet

Stand van zaken projecten/investeringen Programmabegroting 2015-2018				
Omschrijving project/investering	Wordt de planning gehaald?	Wordt project/investering uitgevoerd volgens het laatst vastgestelde projectplan?	Worden middelen ingezet overeenkomstig het laatst vastgestelde projectplan?	Is de investering/het project gereed?
Doorontwikkeling digitale dienstverlening	✓	✓	✓	nee
Project digitalisering omgevingsvergunningen	✓	✓	✓	nee

Nadere wijzigingen

Hieronder zijn financiële mutaties vermeld die niet in de programmabegroting zijn opgenomen.

Deze mutaties betreffen:

Financiële mutatie 1: Verkiezingen	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De voor de gecombineerde verkiezingen gereserveerde € 61.465 uit de Algemene Uitkering zal vrijgegeven moeten worden, waarna de niet benutte € 20.000 zal terugvloeien in de algemene middelen
Wat zijn de oorzaken?	Er was voor inzet van extra personeel en middelen voor de gecombineerde verkiezingen extra geld gereserveerd. Het was onduidelijk welke financiële gevolgen deze gecombineerde verkiezingen met zich mee zou brengen
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Gerealiseerd
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Ca. € 20.000 zal terug vloeien naar de algemene middelen
Welke maatregelen stellen we voor?	Het vrijgeven van de stelpost en het aanpassen van de begroting
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Wanneer er regelmatig gecombineerde verkiezingen worden gerealiseerd zal hiervoor extra geld beschikbaar moeten zijn

Financiële mutatie 2: Proces- en gerechtskosten	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Overschrijding van € 40.000 op het budget voor proces- en gerechtskosten
Wat zijn de oorzaken?	Verschillende rechtszaken.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Niet van toepassing
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Overschrijding van de begroting met € 40.000
Welke maatregelen stellen we voor?	Het aanpassen van de begroting
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Acties van de burgers, aanvechten van de door de gemeente genomen beslissingen en het heffen van leges

Actualiteiten en risico's met betrekking tot dit programma
<p><u>Actualiteiten:</u></p> <p>In het voorjaar is de visie op dienstverlening vastgesteld. De uitvoering van deze visie hangt samen met de ontwikkelingsthema's van de organisatie te weten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dienstverlening • Participatie • Samenwerking • Interne organisatie.

Andere dienstverleningsgerichte aandachtpunten uit het afdelingswerkplan zijn o.a.:

- Verdere digitalisering van de dienstverlening
- Verbetering telefonische bereikbaarheid
- Samenwerking andere gemeente

Risico's:

De digitalisering van de externe dienstverleningsprocessen kost tijd, hiervoor is twee jaar uitgetrokken. De effecten voor onze inwoners en ondernemers zullen op termijn zichtbaar worden.

De ontwikkelingen voor de legesinkomsten zal ook voor 2015/2016 een aandachtspunt zijn, zeker wanneer de 'Wet kwaliteitsborging voor het bouwen' wordt vastgesteld en in werking treedt. Hiermee vervalt de gemeentelijke bouwbesluittoets. De leges die aan deze toets zijn toe te rekenen mogen dan niet meer in rekening worden gebracht. Wat deze ontwikkelingen in de toekomst van invloed zullen zijn op de legesinkomsten is moeilijk in te schatten. Dit is van veel factoren afhankelijk, maar heeft in ieder geval consequenties voor de organisatie

2.2 Steenwijkerlanders voelen zich thuis

Prognose:

✓ = op koers

■ = specifieke aandacht vereist

▲ = er zijn problemen

X = geen gegevens bekend

Inleiding

Samen werken aan een schone, hele en veilige openbare ruimte is ons motto. We vinden het belangrijk dat onze inwoners zich thuis voelen in hun woonomgeving. Een schone, veilige en aantrekkelijke leefomgeving draagt daaraan bij. Evenals een goede woning. Ook wordt het steeds belangrijker om goed contact te hebben met de buurt, elkaar te ontmoeten en te helpen als dat nodig is. Wij leveren hiervoor de randvoorwaarden, maar geven graag mét onze inwoners kleur en levendigheid aan de openbare ruimte.

Ambitie: Passend en betaalbaar wonen voor iedereen

Stand van zaken beoogde doelstellingen uit Programmabegroting 2015-2018

Doelstelling				In 2015 streven we naar:	Prognose	
Duurzaamheid centraal	doelgroepen	Woonpromotie gericht op	Woonprogramma op maat	Lokale vraag centraal	Een gemiddeld rapportcijfer van tenminste 8,1 voor de woning	✓
					Een gemiddeld rapportcijfer van tenminste 7,2 voor het wonen in Steenwijkerland	✓

Ambitie: Gastvrije en betaalbare plaatsen

Stand van zaken beoogde doelstellingen uit Programmabegroting 2015-2018

Doelstelling			In 2015 streven we naar:	Prognose
Goed uitgeruste sportaccommodaties	gebouwen	Functionele maatschappelijke	Tenminste 67% van onze inwoners is in 2015 tevreden over dorpshuizen/ wijkcentra	✓

Ambitie: Thuis in de openbare ruimte

Stand van zaken beoogde doelstellingen uit Programmabegroting 2015-2018

Doelstelling			In 2015 streven we naar:	Prognose
Goed afgestemd onderhoudsniveau van de openbare ruimte	Duurzaam beheer van de openbare ruimte	Aantrekkelijke en streekeigen inrichting openbare ruimte	Tenminste 56% van onze inwoners is in 2015 tevreden over de groenvoorzieningen in onze gemeente	✓
			Tenminste 51% van onze inwoners is in 2015 tevreden over het schoonhouden van de buurt	✓
			Tenminste 63% van onze inwoners is in 2015 tevreden over speelmogelijkheden voor kinderen	✓

Ambitie: Veiligheid voorop

Stand van zaken beoogde doelstellingen uit Programmabegroting 2015-2018

Doelstelling			In 2015 streven we naar:	Prognose
Verkeersveilig op pad	Zorgeloos uitgaan	Veilig thuis	Tenminste 86% van onze inwoners voelt zich in 2015 veilig in onze gemeente	✓

Ambitie: Goed toegankelijk

Stand van zaken beoogde doelstellingen uit Programmabegroting 2015-2018

Doelstelling			In 2015 streven we naar:	Prognose
Goed onderhouden (water)wegen en fiets- en voetpaden	Voldoende parkeergelegenheden	Voldoende en duurzame openbaar vervoersmogelijkheden	Tenminste 58% van onze inwoners is in 2015 tevreden over het onderhoud van wegen en fietspaden	✓

Ambitie: Initiatiefrijk

Stand van zaken beoogde doelstellingen uit Programmabegroting 2015-2018

Doelstelling			In 2015 streven we naar:	Prognose
Gemeente levert maatwerk	PBW's als gesprekspartner	Zelforganiserende kernen en wijken	Jaarlijkse uitvoering van 15 projecten uit de matrix Dorpsplannen	✓

Stand van zaken projecten/investeringen Programmabegroting 2015-2018				
Omschrijving project/investering	Wordt de planning gehaald?	Wordt project/investering uitgevoerd volgens het laatst vastgestelde projectplan?	Worden middelen ingezet overeenkomstig het laatst vastgestelde projectplan?	Is de investering/het project gereed?
Groot onderhoud Kooibrug	✓	✓	✓	nee
Herstel kademuur Blokzijl	✓	✓	✓	nee
Ontmoetingsplein Kerkplein Vollenhove	■	■	■	nee
Groot onderhoud damwand haven Oldemarkt	✓	✓	✓	ja
Uitvoering wijkvisie Steenwijk west	✓	✓	✓	nee
Herinrichting Tukseweg tussen M. Kiersstraat en inrit Steenwijkerdiep	■	■	■	nee
Pilot "openbaar licht" in Vollenhove en Steenwijkerwold	✓	✓	✓	nee

Toelichting op de afwijking van de prognose: Ontmoetingsplein Kerkplein Vollenhove	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De voorbereiding heeft meer tijd gekost omdat de invulling in samenwerking met betrokken partijen tot stand is gekomen. Dit heeft tot aanpassingen van het eerste voorstel geleid..
Wat zijn de oorzaken?	Een langere voorbereidingstijd was noodzakelijk omdat met de provincie overleg is over een toe te kennen subsidiebijdrage.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	De planning om in 2015 aan te vangen zal niet gehaald kunnen worden.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Binnenkort wordt het voorstel door het college vastgesteld en aan de raad ter besluitvorming aangeboden.
Welke maatregelen stellen we voor?	Het project uitvoeren in 2016.

Toelichting op de afwijking van de prognose: Herinrichting Tukseweg/ hoek Welkoop	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Op 30 juni is een inspraakbijeenkomst georganiseerd. De wensen en bezwaren op de oorspronkelijke voorstel zijn opgenomen in een aangepaste opzet. De wensen blijken groter dan hetgeen betekent dat het project niet met de beschikbare middelen uitgevoerd kan worden.
Wat zijn de oorzaken?	Er zijn meer maatregelen gewenst dan er budget beschikbaar is. Er wordt in 2015 BDU subsidie aangevraagd.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Realisatie zal niet meer in 2015 kunnen plaatsvinden.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er wordt een integraal project voorbereid, waarbij ook een bijdrage van riolering wordt meegenomen.
Welke maatregelen stellen we voor?	De uitslag van de subsidie aanvraag afwachten en het project in 2016 aan de raad ter vaststelling en uitvoering voorleggen. ~~Het project uitvoeren in 2016~~

Nadere wijzigingen

Hieronder zijn financiële mutaties vermeld die niet in de programmabegroting zijn opgenomen.
Deze mutaties betreffen:

Financiële mutatie 1: Kapitaallasten riolering	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Er ontstaat een voordeel op de kapitaallasten van riolering van € 153.000
Wat zijn de oorzaken?	Doordat niet alle geplande investeringen in 2014 zijn afgerond ontstaat een Voordeel doordat wij de rentelasten berekenen over de boekwaarde per 1 januari.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er is een overschot op de kapitaallasten van € 153.000
Welke maatregelen stellen we voor?	Een bedrag van € 153.000 wordt gestort in de voorziening riolering
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	N.v.t.

Financiële mutatie 2: Verkeersplannen	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Provinciale subsidie van € 65.000 i.p.v. € 15.804
Wat zijn de oorzaken?	We ontvangen structureel meer subsidie dan waarmee in de begroting rekening wordt gehouden. Afspraak met provincie is dat wij jaarlijks voor circa € 85.000,- aan verkeerseducatieprojecten laten uitvoeren, naast € 10.000 aan gemeentelijke uitgaven.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Er is geen specifieke doelstelling vastgelegd. Gevolg is evenwel dat de voorlichting op het gebied van verkeerseducatie geïntensiveerd kan worden hetgeen tot een hoger besef van verkeersveiligheid kan leiden.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Geen, door de hogere bijdrage van de provincie kunnen we meer aan verkeerseducatie (laten) uitvoeren.
Welke maatregelen stellen we voor?	De provinciale bijdrage structureel verwerken in de begroting waardoor de inkomsten en de uitgaven met € 49.196 stijgen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen

Actualiteiten en risico's met betrekking tot dit programma
<p>Actualiteiten</p> <p>De tijdelijke beheersverordening voor Giethoorn moet vervangen worden door een bestemmingsplan. Er heeft een ontwerpbestemmingsplan ter inzage gelegen. De vaststelling was voorzien in september, maar door de grote hoeveelheid zienswijzen (45 stuks), is extra tijd nodig voordat het raadsvoorstel met betrekking tot de vaststelling aangeboden kan worden. De zienswijzen vragen om een nadere controle van het bestemmingsplan. De vaststelling is nu voorzien voor de laatste raadsvergadering van 2015</p> <p>Ontwikkeling Cappelleschool Het bestemmingsplan is reeds een paar jaar onherroepelijk en de noodzakelijke omgevingsvergunningen voor de activiteit bouwen zijn reeds aangevraagd en verleend. De projectontwikkelaar zal echter past starten met de bouwwerkzaamheden als er daadwerkelijk een aantal objecten zijn verkocht en dat is tot op heden nog niet gebeurd.</p> <p>Eeserwold Juni 2015 heeft de raad de beheersverordening vastgesteld. Het nieuwe ontwerp bestemmingsplan wordt opgesteld in samenwerking met de private ontwikkelaars. Planning gericht op vaststelling van bestemmingsplan in zomer van 2016. Hierover zijn met provincie</p>

afspraken gemaakt.

Ontwikkelingen Oldemarkt

Raad heeft in april brief ontvangen over de ontwikkelingen in Oldemarkt en in mei en juni kredieten vastgesteld voor uitvoering van acties. Uitbreidingsplan Oosterbroek is inmiddels bouwrijp en in de verkoop. Voormalige gemeentehuis is gesloopt, de panden Hoofdstraat 6-8 zijn aangekocht en de verbouwing van de 'Landerijen' is gestart. De vervolgfase wordt dit najaar opgepakt. Op basis van uitkomsten woononderzoek kan inhoud gegeven worden aan het gesprek met bewoners van Oldemarkt. Het overleg zal in de vorm van Co-creatie opgepakt worden om bewoners goed te kunnen betrekken

Initiatiefrijk in de openbare ruimte

In overleg wordt gekeken naar mogelijkheden voor zelfbeheer in de openbare ruimte. Inwoners worden betrokken bij de inrichting, het beheer en het onderhoud. Daarnaast kan er efficiënter worden gewerkt door samenwerking met buurgemeenten.

Risico's

- ▼ Uit inspecties van de laatste jaren is gebleken dat de beschikbare bedragen voor het onderhoud van de kapitaalgoederen in het algemeen (en wegen, bruggen, beschoeiingen in het bijzonder) waarschijnlijk niet meer toereikend zijn. Op dit moment wordt gewerkt aan meerjarenplannen. Dit moet uitsluitend geven over het benodigde budget.

Inleiding

De uitvoering van dit programma wordt sterk beïnvloed door de grote transities in de zorg. De feitelijke transities zijn al een opgave op zich. In 2015 en (in minder mate) ook in 2016 zal, naast het vormgeven van transities op langere termijn, de focus liggen op het goed inregelen van de nieuwe processen én het verder versterken van de reeds bestaande sociale infrastructuur - onder meer door het verder uitrollen van het concept van vitale dorpen, uitvoering van de wijk- en dorpsprogramma's, de aanpak van laaggeletterdheid, voortzetting van het beleid op het gebied van cultuur- en sportparticipatie, het tegengaan van schooluitval en zo meer. Vanaf 2017 zal actief vorm worden gegeven aan de mogelijkheden die de transities bieden voor vernieuwing en voor het verder met elkaar verweven van de sociale basisinfrastructuur en de nieuwe zorgtaken van de gemeente. Dit nieuwe beleid zal in 2016 voorbereid worden.

Voortgang beoogde doelstellingen Programmabegroting 2015 - 2018

Prognose:

- ✓ = op koers
- = specifieke aandacht vereist
- ▲ = er zijn problemen
- X = geen gegevens bekend

Ambitie: Een leefbaar Steenwijkerland

Stand van zaken beoogde doelstellingen uit Programmabegroting 2015-2018

Doelstelling			In 2015 streven we naar:	Prognose	
Toegankelijke voorzieningen	Iedereen doet mee	buurt	Sociale samenhang in de buurt	4 vitale dorpen	✓
			Afgeronde en geborgde wijk- en dorpsprogramma's voor Steenwijkerwold, Willemsoord en binnenstad Steenwijk, gericht op voeding, beweging en gezondheid	✓	
			Afname van laaggeletterdheid met 15% naar 3.600 in 2017.	✓	

Ambitie: Zorg voor en met elkaar

Stand van zaken beoogde doelstellingen uit Programmabegroting 2015-2018

Doelstelling			In 2015 streven we naar:	Prognose
maatwerkondersteuning	Solide	Sluitend netwerk algemene voorzieningen	Implementeren van de Wmo transitie binnen de financiële kaders.	■

Ambitie: Gezond en veilig opgroeien

Stand van zaken beoogde doelstellingen uit Programmabegroting 2015-2018

Doelstelling			In 2015 streven we naar:	Prognose
Kans op ontwikkeling voor ieder kind	Goede start voor ieder kind		Transitie van de jeugdzorg binnen de financiële kaders	■
			Iedere school heeft een contactpersoon binnen het CJG	✓
			De visie op onderwijshuisvesting wordt ontwikkeld in samenwerking met de scholen.	✓

Toelichting op de afwijking van de prognose : Transitie van de Jeugdzorg en de Wmo

Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Het risico op budgetoverschrijdingen is nog steeds aanwezig. Het gaat dan vooral om overschrijdingen die te maken hebben met aanspraken op (maatwerk-) voorzieningen door cliënten.
Wat zijn de oorzaken?	Het is het eerste jaar dat de gemeenten verantwoordelijk zijn voor (jeugd)zorg. Er is geen vergelijking mogelijk met voorgaande jaren. Voor de Wmo zijn de beschikkingen tot op heden ingevoerd, maar er zijn nog 4 maanden te gaan. Ook voor de Jeugdzorg geldt dat de zorg anders ingekocht wordt dan voorgaande jaren. De zorginstellingen en de gemeenten moeten op elkaar ingespeeld raken. De gemeente heeft geen invloed op de ontwikkeling op de vraag naar (jeugd)zorg.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Er is een reserve opvang effecten decentralisatie (3D) ingesteld om (onder andere) dit risico op te kunnen vangen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Het daadwerkelijk voordoen van een budgetoverschrijding leidt tot uitputting van de reserve.

Welke maatregelen stellen we voor?	Voor de Wmo is een pilot met trajectfinanciering uitgezet. Nagegaan wordt of dit een maatregel is om de budgetoverschrijdingen te verminderen. De uitgaven van de jeugdzorg worden gemonitord. Organisaties die gegevens moeten aanleveren worden hierop aangesproken. Of en in welke mate het budget overschreden zal worden, is nog niet duidelijk.
------------------------------------	---

Stand van zaken projecten/investeringen Programmabegroting 2015-2018				
Omschrijving project/investering	Wordt de planning gehaald?	Wordt project/investering uitgevoerd volgens het laatst vastgestelde projectplan?	Worden middelen ingezet overeenkomstig het laatst vastgestelde projectplan?	Is de investering/het project gereed?
Groot onderhoud zwembad 't Tolhekke	✓	✓	✓	nee
Maatschappelijke stage (RIA)	✓	✓	✓	doorlopend
Opwaardering sportaccommodaties	✓	✓	✓	nee
Schuldhelpverlening	✓	✓	✓	nee
Bijdrage tekort NWG/IGSD	✓	✓	✓	nee

Nadere wijzigingen

Hieronder zijn financiële mutaties vermeld die niet in de programmabegroting zijn opgenomen.

Deze mutaties betreffen:

Financiële mutatie 1: Onderhoudsprogramma scholen	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Er is geld beschikbaar gesteld voor vervanging van de daken van de Noorder- en Zuiderbasisschool in Giethoorn en de Emmaschool in Steenwijk. De vervanging wordt opgeschort ivm onderzoek naar andere huisvesting van deze scholen (nieuwbouw/ schoolverzamelgebouw)
Wat zijn de oorzaken?	Bij alle hierboven genoemde scholen moet worden onderzocht of een andere wijze van huisvesting (bijv. nieuwbouw dan wel een schoolverzamelgebouw) niet een betere oplossing is dan het nu vervangen van de daken van de bestaande huisvesting.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Voor alle scholen geldt dat wanneer de situatie van de daken onhoudbaar is hiervoor een oplossing gezocht moet worden.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	De beschikbare middelen (€ 19.100 voor de Emmaschool en € 225.000 voor de scholen in Giethoorn) blijven gereserveerd voor óf de daken óf de vervangende huisvesting.
Welke maatregelen stellen we voor?	Geen
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen

Financiële mutatie 2: Gymnastiekonderwijs en verhuur gymzalen	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Net als in de jaarrekening van 2014 is aangegeven zal er ook in 2015 sprake zijn van een overschrijding op het budget voor het gymnastiekonderwijs.
Wat zijn de oorzaken?	Dit heeft te maken met het, sinds 2014, belasten van de verhuur van de gymzalen. De scholen krijgen hiervoor een compensatie. Overigens staat tegenover deze overschrijding van circa € 90.000 een extra inkomst van eveneens € 90.000 bij de verhuur van de gymzalen.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	nvt
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	nvt

Welke maatregelen stellen we voor?	Voor 2016 zullen begrotingsposten in lijn worden gebracht met de werkelijke inkomsten en uitgaven. Dit is voor de gemeente een budgetneutrale actie.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	nvt

Financiële mutatie 3: Leerlingenvervoer	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Een overschot op het budget voor het leerlingenvervoer van € 75.000. Dit is een inschatting op basis van het eerste halfjaar.
Wat zijn de oorzaken?	In 2014 is het leerlingenvervoer via een nieuwe aanbesteding weggezet. Dit levert in eerste instantie een voordeel op. Daarnaast is er sprake van een afnemend aantal leerlingen dat gebruik maakt van vervoer. Het uiteindelijke effect hiervan is echter pas definitief de tweede helft van het jaar zichtbaar, gezien het feit dat er sprake is van schooljaren (sept-sept).
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	De doelstellingen rondom het leerlingenvervoer blijven gehandhaafd.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Het budget kan structureel verlaagd worden met € 75.000.
Welke maatregelen stellen we voor?	Er wordt nu voorgesteld het budget met € 75.000 te verlagen. Dit is op basis van de huidige inzichten. Hierbij moet worden opgemerkt dat leerlingen altijd 'recht' op vervoer hebben (in bepaalde omstandigheden). Mochten zich meer leerlingen melden (of afmelden) dan ontstaat een andere situatie.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen ontwikkelingen die nu zichtbaar zijn.

Financiële mutatie 4: Stimuleringsprogramma Gezond in de Stad	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Sinds 2014 is er sprake van het stimuleringsprogramma Gezond in de stad. Dit loopt tot en met 2017. In deze jaren wordt er jaarlijks vanuit de Algemene uitkering door het Rijk een budget beschikbaar gesteld voor de aanpak van gezondheidsachterstanden op gemeentelijk niveau. Tot op heden is er vanwege prioriteitsstelling van de transitie nog geen concrete invulling gegeven aan het GIDS programma. Het budget uit 2014 (€ 53.000) is overgeheveld naar 2015 en het budget 2015 van € 65.000 is nog niet tot besteding gekomen.
Wat zijn de oorzaken?	Er is hard gewerkt aan andere onderdelen van de aanpak van gezondheidsachterstanden zoals de Vitale Dorpen.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Het programma zal in 2016 en 2017 uitgevoerd gaan worden.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Het niet bestede budget van € 118.000 valt vrij in de jaarrekening 2015.
Welke maatregelen stellen we voor?	In de begroting 2016 een budget op te nemen van € 118.000. Dit om de GIDS middelen in samenhang met de (preventie)taken van de 3D in te zetten.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen

Financiële mutatie 5: Uitgaven voor de WWB	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Ondanks een herstellende economie zien we nog geen afname in ons WWB bestand. Sterker nog, er is ten opzichte van begin 2015 nog steeds sprake van een stijging. Op basis van de huidige ontwikkeling zal het gemiddeld aantal WWB-ers over 2015 bijgesteld moeten worden van 825 naar 875. Dit betekent een extra uitgave van $50 \times € 13.800 = € 690.000$ ten opzichte van de (reeds eerder bijgestelde) begroting
Wat zijn de oorzaken?	Tot en met juli 2015 zijn ongeveer 90 burgers erin geslaagd om weer werk te kunnen aanvaarden. Hier staat tegenover dat de instroom vanuit het UWV helaas nog hoger is hetgeen per saldo leidt tot een oplopend WWB bestand.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	De doelstelling (een daling van het WWB bestand en een gemiddeld aantal WWB uitkeringen over 2015 van 825) zal niet gehaald worden. Zoals hierboven beschreven zal het gemiddeld hoger uit gaan komen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een tekort in de begroting van € 690.000.
Welke maatregelen stellen we voor?	Aanpassen van de begroting 2015

Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	De aantrekkende economie laat zowel landelijk als lokaal nog geen daling van het aantal mensen met een bijstandsuitkering zien. Wel is de stijging minder groot dan in 2014.
--	--

Financiële mutatie 6: Friciekosten NoordWestGroep-IGSD S-W	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Bij de vaststelling van de begroting 2015 heeft de raad voor de periode van 2015-2018 een reserve ingesteld van € 1,2 mln. voor de frictiekosten als gevolg van de samenwerking NoordWestGroep en IGSD S-W. Voor 2015 bedragen de frictiekosten € 469.000. Het voorstel is om dit bedrag beschikbaar te stellen uit de ingestelde reserve.
Wat zijn de oorzaken?	Bij de samenwerking tussen NoordWestGroep en IGSD is er rekening gehouden met frictie- en opstartkosten van de nieuwe uitvoeringsorganisatie. Het gaat hier om de kosten van de ex-directeur van de IGSD, de kosten van inhuur van de huidige interim-directeur, de kosten van externe inhuur van diverse personen en implementatiekosten.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	De ingestelde reserve frictiekosten neemt af met een bedrag van € 469.000.
Welke maatregelen stellen we voor?	Beschikbaar stellen van een bedrag van € 469.000 ten laste van de ingestelde reserve frictiekosten IGSD - NWG.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Niet van toepassing

Financiële mutatie 7: Exploitatiebijdrage NoordWestGroep	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Voor 2015 is geen gemeentelijke bijdrage opgenomen in onze begroting voor een tekort bij NoordWestGroep. Op basis van de halfjaar cijfers van NoordWestGroep wordt er voor 2015 een verlies verwacht van € 500.000. Dit verlies wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat de omzet voor nieuwe activiteiten achter blijft bij de begroting. Het verwachte verlies voor 2015 ligt op hetzelfde niveau als in 2014.
Wat zijn de oorzaken?	Het verlies wordt grotendeels veroorzaakt doordat de begrote omzet voor nieuwe activiteiten voor 2015 (nog) niet gehaald wordt. Deze 'nieuwe' omzet is opgenomen in de begroting van NoordWestGroep om de korting op de rijkssubsidie op te vangen.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Worden niet gehaald.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Door de extra bijdrage ontstaat er een tekort in de gemeentelijke begroting van € 500.000.
Welke maatregelen stellen we voor?	Aanpassen van de begroting 2015 met een bedrag van € 500.000.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Het herstel van de economie vertaalt zich nog niet naar de onderkant van de arbeidsmarkt in die zin dat er meer werkgelegenheid geboden wordt voor mensen uit deze doelgroep.

Financiële mutatie 8: Hulp bij het huishouden / opzetten zorgcoöperatie	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Het beschikbaar gestelde budget (vanuit de algemene reserve vrij besteedbaar) voor het opzetten van een zorgcoöperatie (€ 360.000) is niet gebruikt.
Wat zijn de oorzaken?	Naast het bovengenoemde budget was er ook een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld van € 40.000. Gebleken is dat dit voorbereidingskrediet voldoende was en dat de markt het initiatief verder overgenomen heeft.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen, de inrichting van de zorgcoöperatie heeft inmiddels haar beslag gekregen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Het bedrag hoeft niet ingezet te worden voor het opzetten van een zorgcoöperatie.
Welke maatregelen stellen we voor?	De niet benodigde middelen € 360.000 vloeien terug naar de algemene reserve vrij besteedbaar.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	In diverse gemeenten heeft de keuze om de eenvoudige schoonmaakondersteuning als een algemene voorziening aan te bieden, geleid tot rechtszaken. Het is te verwachten dat jurisprudentie op dit onderwerp de komende tijd nog zal toenemen. Mogelijke tegenvallers ten gevolge van de jurisprudentie moeten worden opgevangen door de reserve opvang effecten decentralisaties (3D).

Financiële mutatie 9: Individuele materiële voorzieningen WMO	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Een onderbesteding van in totaal € 545.000 op dit Wmo-voorzieningen deel.
Wat zijn de oorzaken?	Er wordt minder gebruik gemaakt van deze individuele materiële voorzieningen. Dit was al zichtbaar bij de jaarrekening 2014.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Er zijn geen gevolgen voor het realiseren van de doelstellingen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Dit was deels al voorzien want in de PPN (bezuinigingsrichtingen) is het voornemen uitgesproken om het budget vanaf het jaar 2016 structureel naar beneden bij te stellen.
Welke maatregelen stellen we voor?	De overgebleven gelden kunnen eventueel gebruikt worden bij (verwachte) overschrijding op de immateriële voorzieningen zoals dagbesteding, begeleiding en vervoer (zie risico's)
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Externe ontwikkelingen zijn het langer thuiswonen van ouderen, onder andere door de inzet van domotica. Hierdoor zou er uiteindelijk weer meer budget nodig kunnen zijn voor het onderdeel 'Wonen'.

Financiële mutatie 10: Desintegratiekosten logopedie	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Er valt een (eenmalig) bedrag van € 35.000 vrij.
Wat zijn de oorzaken?	Per 2012 is het contract voor de screening logopedie zesjarigen beëindigd. In het contract was opgenomen dat dit mogelijk desintegratiekosten (voor maximaal vier jaar) met zich mee zou brengen. Hier wordt voor 2015 geen gebruik meer van gemaakt. Hiervoor was een budget beschikbaar ten laste van de Algemene reserve vrij besteedbaar.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Geen
Welke maatregelen stellen we voor?	Het bedrag is niet benodigd en vloeit terug naar de algemene reserve vrij besteedbaar.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen

Financiële mutatie 11: Pilots Transitie Jeugdzorg 2013-2014	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	In voorgaande jaren zijn 3 pilots Transitie Jeugdzorg uitgevoerd. Hiervoor is in totaliteit een subsidiebedrag van € 595.000 van de Provincie Overijssel ontvangen. De inkomsten over dit jaar bedragen € 229.000. Middelen zijn beschikbaar gesteld op basis van voorstellen zodat gemeente en andere betrokkenen zich konden voorbereiden op de nieuwe Jeugdwet die de Provincie heeft overgedragen naar de gemeente.
Wat zijn de oorzaken?	Door de druk van de tijd zijn door alle betrokkenen de meest noodzakelijke activiteiten uitgevoerd om klaar te zijn voor de invoering van de Jeugdwet. De activiteiten voor innovatie / preventie etc. moeten nog plaatsvinden.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	De transitie is afgerond, maar de transformatie jeugdzorg dient nog te worden in-voortgezet.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Het subsidiebedrag van € 229.000 valt vrij in de jaarrekening 2015.
Welke maatregelen stellen we voor?	In de begroting 2016 een budget opnemen van € 229.000. Dit voor de versterking van de innovatie/preventie/ doorontwikkeling toegang 3D.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen

Financiële mutatie 12: Exploitatietekort 2014 Stichting Waterwyck	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Stichting de Waterwyck heeft over 2014 een verlies geleden van € 185.000 en heeft geen eigen vermogen om dit verlies zelf op te vangen. De halfjaarcijfers van 2015 laten een bijna gelijklopend beeld zien. Afhankelijk van de beschikbaarheid van de werkelijke cijfers over 2015 zal dit verlies bij de jaarrekening 2015 opgenomen worden.

Wat zijn de oorzaken?	Zoals bij de perspectiefnota 2015-2018 al aangegeven is, kampt de Waterwyck al een geruim aantal jaren met structurele tekorten. Dit is aanleiding geweest om een onderzoek in te stellen naar het terugdringen van deze exploitatietekorten. Op basis van dit rapport, dat u inmiddels in uw bezit heeft, hebben het bestuur en management van de stichting opdracht gekregen met een verbeterplan te komen, waarin de voorgestelde verbetermaatregelen concreet worden uitgewerkt om binnen de afgesproken financiële kaders de zwembaden te exploiteren. Ten tijde van de vaststelling van deze Najaarsnota waren de verbetermaatregelen nog niet voor handen. Deze komen in de tweede helft van september beschikbaar en worden vervolgens in het College besproken. De planning is om de resultaten hiervan in december 2015 aan u voor te leggen.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen gevolgen
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Zijn niet toereikend (geweest) voor een sluitende exploitatie.
Welke maatregelen stellen we voor?	Een bedrag van € 185.000 beschikbaar te stellen om het tekort over 2014 aan te zuiveren.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen

Actualiteiten en risico's met betrekking tot dit programma

Actualiteiten:

Op dit moment kan gesteld worden dat de transitie grotendeels is afgerond. De 'zachte landing' voor cliënten, waar in de PPN over gesproken werd, is gerealiseerd.

De toegang Wmo is ingericht en de continuïteit van zorg is gewaarborgd. In 2015 heeft de toegang, naast het werken met nieuwe zorgvragen, regelgeving en werkafspraken, ook een grote opgave in het tijdig herindiceren van cliënten die onder het overgangsrecht vallen. Dit proces ligt op schema en is naar verwachting tijdig afgerond (voor 1/1/2016). Alle cliëntgegevens zijn bijgewerkt. De herindicaties voor de jeugdzorgcliënten, die met drie maanden waren verlengd, liggen nu op schema.

De landelijke perikelen rond de PGB uitbetaling, hebben in onze gemeente voor zover bekend niet tot grote problemen geleid. Wel is regelmatig ondersteuning geboden, bijvoorbeeld in het contact met de SVB.

Zoals in het beleidsplan Wmo is aangegeven, ligt het zwaartepunt in 2015 en 2016 op het goed vormgeven van de transitie en is 2017 het jaar van de transformatie. Het beslag dat deze transitie op de organisatie legt, maakt dat de ontwikkelingen op het gebied van innovatie beperkt zijn. Een eerste stap is een pilot trajectfinanciering. Deze wordt in de tweede helft van 2015 samen met drie aanbieders uitgevoerd. De verwachting is dat dit kan leiden tot meer maatwerk en keuze voor de cliënt en een besparing op kosten.

Risico's:

- Op het terrein van budgetten bij de Jeugdzorg zijn de volgende risico's te onderscheiden:
  - het overgehevelde GGZ-budget 2015 is lager dan het feitelijke gebruik in 2014
  - de geringe invloed van de gemeente op het zorgvolume bij GGZ (de aanbieder bepaalt de aard en omvang van de in te zetten hulp)
  - de geringe invloed van gemeente op het zorgvolume bij verwijzingen door huisartsen, medisch specialisten en jeugdartsen.
  - de regionale vereveningsafspraken: hoge zorgvolumes in andere gemeenten leiden tot een financieel risico voor Steenwijkerland (en vice versa).
  - de uitname van € 300.000 uit het budget 2015 grotendeels ten gevolge van de keuze van een bepaalde groep ouders voor de Wlz (de 'Wlz-indiceerbare'). Dit betreft cliënten die formeel onder de Jeugdwet zouden vallen, maar vanuit het rijk mogelijkheid hebben gekregen om te kiezen voor de Wlz. Afhankelijk van het aantal cliënten dat voor de Wlz heeft gekozen, is het gemeentelijk budget 2015 verlaagd.
- De regionale bedrijfsvoeringsorganisatie levert periodiek rapportages op, die ter kennisname aan de gemeenteraad worden opgestuurd. Op grond van de thans (augustus 2015) beschikbare gegevens, kunnen nog geen betrouwbare voorspellingen worden gedaan over uitputting van het budget. Oorzaak hiervan ligt in het feit dat de aansluiting tussen de administratiesystemen van onze gemeente en de regionale bedrijfsvoeringsorganisatie meer tijd vergt dan voorzien. Daarnaast ontbreekt belangrijke informatie over de zorg aan GGZ-cliënten. GGZ-aanbieders zijn om redenen van privacy niet bereid om deze met ons te delen. Hierdoor is het op dit niet mogelijk om goede voorspellingen te doen over de budgetuitputting in 2015.
- Hetzelfde geldt voor de kosten voor de maatwerkvoorzieningen bij de Wmo. Voor wat betreft

(materiële) voorzieningen is het de verwachting dat hier **dit jaar** budget op overblijft (zie financiële mutaties). Voor wat betreft de immateriële voorzieningen, zoals begeleiding en dagbesteding; hiervoor is het budget (natura en PBG) naar alle waarschijnlijk niet toereikend. Het is echter moeilijk hier iets definitiefs over te zeggen aangezien declaraties van zorginstellingen (ver) achterlopen bij de indicaties/beschikkingen. Op dit moment wordt het verwachte tekort op de immateriële voorzieningen (excl. huishoudelijke verzorging) ingeschat tussen de € 1 en 1,5 miljoen. Dit is op basis van de stand van de actuele voorzieningen. Het kan zijn dat deze uiteindelijk niet volledig of zelfs niet (mensen herstellen of komen te overlijden) gebruikt zullen worden. Het gaat dus om een maximaal ingeschat tekort. Het is de verwachting feitelijk lager uit te komen.

- Gezien dit tekort is het belangrijk om in de toekomst algemene voorzieningen in te zetten om het gebruik van (dure) maatwerkvoorzieningen zoveel mogelijk te kunnen voorkomen.
- De effecten van het nieuwe objectieve verdeelmodel voor de jeugdwet en de Wmo zijn bekend. Voor onze gemeente geldt dat de integratie-uitkering sociaal domein vanaf 2016 een daling laat zien oplopend tot ruim € 2,6 miljoen.

Integratieuitkering sociaal domein (inclusief Participatie)	2015	2016	2017	2018	2019
meicirculaire 2015	€ 27.158.720	€ 25.719.378	€ 24.136.352	€ 23.100.655	€ 22.655.514
Perspectiefnota 2015-2019 (decembercirculaire 2014)	€ 27.506.782	€ 27.136.513	€ 26.060.560	€ 25.582.812	€ 25.279.244
Nadeel	€ -348.062	€ -1.417.135	€ -1.924.208	€ -2.482.157	€ -2.623.730

- Gelet op de forse afname van dit budget zal nog een nadere studie volgen naar de gevolgen voor de gemeentelijke begroting en het sociaal domein in het bijzonder. Uiteraard wordt u, zodra hier meer duidelijkheid over bestaat, geïnformeerd over de te nemen maatregelen.
- Extramuralisering van de zorg. Geleidelijk aan komen steeds minder mensen in aanmerking voor zorg in een intramurale setting. Hiermee wordt een groter beroep op de gemeente gedaan en wijzigt ook de aard en intensiteit van de hulpvraag naar de gemeente. In de dagelijkse praktijk worden hiervan de eerste effecten zichtbaar. Dit heeft (financiële) consequenties voor de aard van de in te zetten voorzieningen, zoals domotica.
- Aantasting van de basisinfrastructuur in het sociaal domein:
Het hierboven genoemde objectieve verdeelmodel en andere bezuinigingen (zoals de bezuiniging op bijvoorbeeld subsidies) dwingen gemeenten om de zorg onder grote druk te transformeren. Een verdere bezuiniging op de al bestaande algemene voorzieningen die tezamen de basisinfrastructuur vormen zal leiden tot een vermindering van de leefbaarheid en tot een groter beroep op dure individuele maatwerkoplossingen.
- Mogelijk financieel risico beschermd wonen. Beschermd wonen is belegd bij de centrumgemeente Zwolle. De beschikbaar gestelde rijksbudgetten beschermd wonen in de centrumgemeenteregio Zwolle zijn ontoereikend. Er is naar verwachting een bedrag van 1,3 miljoen regiobreed (14 gemeenten) te verevenen. Dit zou voor Steenwijkerland neerkomen op een bedrag van € 130.650 (10,05%). In dat geval is het hiervoor gereserveerde bedrag in de begroting (€ 200.000) toereikend.
- Staatssecretaris van Rijn heeft gemeenten begin augustus per brief geïnformeerd over het feit dat ze voor 1 oktober hun pgb-houders (incl. beschermd wonen) opnieuw moeten beoordelen om te kijken of ze volgend jaar voor een pgb in aanmerking komen. De gedachte daarbij was dat SVB dan tijdig de gegevens kon verwerken en de pgb-houder voor het einde van zijn indicatie opnieuw zorgafspraken kon maken. Eerder was een deadline van 1 december afgesproken. Gezien de zeer korte termijn kan de gemeente Steenwijkerland, met vele andere gemeenten, niet anders dan de indicaties verlengen tot 1 mei 2016. Dit brengt waarschijnlijk extra kosten met zich mee. De staatssecretaris heeft aangegeven deze extra kosten deels te compenseren.

Inleiding
 Samen willen we aan het werk. Het is belangrijk dat iedereen aan het werk kan, waar mogelijk in ons eigen gebied. Het hebben van werk is van belang voor de economie en voor het sociaal domein. We zien met name kansen voor de vrijetijdseconomie. Samen met ondernemers- (organisaties) en de Regio Zwolle gaan we hier actief mee aan de slag.

Voortgang beoogde doelstellingen Programmabegroting 2015 - 2018

- Prognose:
 ✓ = op koers
 ■ = specifieke aandacht vereist
 ▲ = er zijn problemen
 X = geen gegevens bekend

Ambitie: Behoud en ontwikkeling werkgelegenheid in Steenwijkerland

Stand van zaken beoogde doelstellingen uit Programmabegroting 2015-2018

Doelstelling	In 2015 streven we naar:	Prognose
Versterken ondernemersklimaat Groei aantal arbeidsplaatsen en	De werkloosheid op het niveau van de Regio Zwolle	▲

Toelichting op de afwijking van de prognose : De werkloosheid op het niveau van de regio Zwolle	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Het werkloosheidspercentage lag in juli 2015 in Steenwijkerland op 10,3%. In de regio Zwolle lag dit op 8,4% . Binnen de arbeidsmarktregio (14 gemeenten) is de gemeente hiermee de 1 na hoogste.
Wat zijn de oorzaken?	De economische crisis laat nog steeds diepe sporen na.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Het bereiken van de doelstelling komt hierdoor in gevaar.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	De uitgaven van de WW /WWB blijven hierdoor hoger dan voorafgaand aangenomen.
Welke maatregelen stellen we voor?	Ingezet wordt op het 'wiedienplan'. Een door de raad aanvaarde motie om de werkloosheid te analyseren en met plannen te komen voor het stimuleren van de werkgelegenheid.

Ambitie: Meer kansen voor vrijetijdseconomie

Stand van zaken beoogde doelstellingen uit Programmabegroting 2015-2018

Doelstelling	In 2015 streven we naar:	Prognose
(landschappelijke) Respect voor in de recreatiesector Toename werkgelegenheid	Tenminste 2.150 personen zijn werkzaam in de vrijetijdsector van Steenwijkerland	X

Toelichting op de afwijking van de prognose : Tenminste 2.150 personen zijn werkzaam in de vrijetijdsector van Steenwijkerland	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Onbekend. De cijfers over de werkgelegenheid in de sector worden in april/mei 2016 bekendgemaakt. In 2014 waren 2.070 personen werkzaam in de vrijetijdsector van Steenwijkerland. Het is onzeker of het streefgetal wordt bereikt.
Wat zijn de oorzaken?	De landelijke economie en werkgelegenheid staat nog steeds onder druk. Dit is ook zichtbaar in Steenwijkerland. Langzamerhand lijkt het beter te gaan. Het is onduidelijk of dit ook in de werkgelegenheidscijfers 2015 van Steenwijkerland zichtbaar wordt.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Onzeker of in 2015 de doelstelling wordt gehaald.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Geen.
Welke maatregelen stellen we voor?	Blijvende aandacht voor het stimuleren van de werkgelegenheid in de toeristisch-recreatieve sector van Steenwijkerland is gewenst en noodzakelijk. Eerder dit jaar is besloten tot forse investeringen d.m.v. een Investeringsimpuls Recreatie & Toerisme. Dergelijke investeringen helpen recreatieondernemers om te kunnen ondernemen. Uiteindelijk zijn zij degenen die moeten zorgen voor meer werkgelegenheid in de sector.

Ambitie opgenomen in Programmabegroting 2015-2018: Vitaliteit en leefbaarheid centraal

Stand van zaken beoogde doelstellingen uit Programmabegroting 2015-2018

Doelstelling			In 2015 streven we naar:	Prognose	
'promotor' Landelijk gebied als	in de kernen	Economische vitaliteit	Iedereen aangesloten	Tevredenheid Steenwijkerland als geheel een 7	X

Stand van zaken projecten/investeringen Programmabegroting 2015-2018

Omschrijving project/investering	Wordt de planning gehaald?	Wordt project/investering uitgevoerd volgens het laatst vastgestelde projectplan?	Worden middelen ingezet overeenkomstig het laatst vastgestelde projectplan?	Is de investering/het project gereed?
Breedband	✓	✓	✓	nee
Steenwijk Vestingstad	✓	✓	✓	nee
Van revitalisering bedrijventerreinen naar parkmanagement 3.0	✓	✓	✓	nee
Nationaal Park	✓	✓	✓	nee

Nadere wijzigingen

Hieronder zijn financiële mutaties vermeld die niet in de programmabegroting zijn opgenomen.

Deze mutaties betreffen:

Financiële mutatie 1: Unesco werelderfgoed Koloniën van Weldadigheid	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Er is extra budget benodigd voor het project Koloniën van Weldadigheid – Op weg naar Unesco werelderfgoed.
Wat zijn de oorzaken?	De gemeente Steenwijkerland is in samenwerking met andere partners bezig met een nominatietraject om de Koloniën van Weldadigheid aan te laten wijzen als Unesco werelderfgoed.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Voor de periode 2015 – 2018 dient een eenmalig budget van € 36.000 beschikbaar te worden gesteld.
Welke maatregelen stellen we voor?	Het aanpassen van de begroting met bovengenoemd bedrag.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie 2: Subsidie Instituut Midden en Kleinbedrijf (IMK) Intermediair	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Het contract met het IMK is opgezegd, waardoor er geen jaarlijkse afdracht meer hoeft plaats te vinden.
Wat zijn de oorzaken?	Het IMK begeleidt samen met gemeenten uitkeringsgerechtigden naar duurzame financiële zelfstandigheid. Gemeente zet in op andere activiteiten, waardoor er onvoldoende gebruik wordt gemaakt van de diensten van het IMK.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen. De doelstellingen worden middels andere activiteiten en of instanties behaald.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een structureel voordeel in de begroting van € 1.393 per jaar.

Welke maatregelen stellen we voor?	Het aanpassen van de begroting met bovengenoemde bedragen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Actualiteiten en risico's met betrekking tot dit programma

Actualiteiten:

* Regio Zwolle: 2015 is een overgangsjaar voor de Regio Zwolle. In een toekomstverkenning en een werkplan worden de ambities en de koers uitgezet. Inzet is om – vanwege de goede resultaten van de Regio – er een tandje bij te doen.

* Nationaal park (NP): de regierol voor NP nieuwe stijl is door de gemeente opgepakt. Er is in een gebiedsbijeenkomst draagvlak geconstateerd voor een verdere ontwikkeling.. Samen met de gebiedspartijen is er een plan van aanpak opgesteld. Deze wordt in september 2015 voorgelegd aan de gemeenteraad. We werken voortvarend aan een nieuwe organisatievorm voor het nationaal park per medio 2016.

* Leader: de nieuwe periode leader wordt voorbereid en afhankelijk van de definitieve toekenning zal vanaf 1 oktober 2015 de nieuwe periode starten.

* Investerings waterrecreatie : de raad heeft in februari een besluit genomen over een grote investeringsimpuls voor de waterrecreatie in SWL in 2015/2016. De plannen worden nader uitgewerkt en uitgevoerd.

* Visie binnenstad Steenwijk: De gemeente werkt met bewoners en ondernemers aan het opstellen van een integrale visie en uitvoeringsagenda voor de binnenstad van Steenwijk. De visie is in concept gereed en momenteel wordt gewerkt aan de uitvoeringsagenda. Tal van projecten en activiteiten worden momenteel uitgewerkt in een begroting (kosten én dekking) en planning. Naast reguliere budgetten, het verkennen van aanvullende financiering vanuit ondernemers en provincie worden ook extra middelen vanuit de gemeente voorzien.

* IMG Duurzame Mobiliteit; Dit project bestaat uit diverse onderdelen tw Watertaxi, Tuk Tuks en Bootlodges, waarmee wij, samen met provincie, stimulansen wilden geven aan innovatieve duurzame toeristische vervoersvormen. Het onderdeel bootlodges (kleinschalige varende verblijfsaccommodaties in de natuurgebieden) is niet gerealiseerd. Vanwege de economische situatie was er geen marktpartij die een goede exploitatie kon realiseren.

Risico's:

* Economische ontwikkeling: Wij beseffen dat de economie nog kwetsbaar is en dat een lokale overheid geen banen creëert. We faciliteren daarom initiatieven en dragen zorg voor een goed ondernemersklimaat.

Prognose:

✓ = op koers

■ = specifieke aandacht vereist

▲ = er zijn problemen

X = geen gegevens bekend

Inleiding

Een sobere, transparante en doelmatige besteding van gemeentelijke gelden. Daar staan we voor. Tegelijkertijd willen we meer bewegingsruimte binnen de gemeentelijke financiën om zo flexibel op toekomstige ontwikkelingen in te kunnen spelen. Omdat we na 2015 geen materieel sluitende begroting konden presenteren met de programmabegroting 2015-2018, zijn we in 2015 gestart met een omvangrijke bezuinigingsoperatie. De richting daarvan is behandeld in de raad op 30 juni aan de hand van de PPN. Op basis daarvan is de uitwerking gestart met als doel vaststelling van de bezuinigingen bij de programmabegroting 2016-2019.

Het jaar 2015 staat in het teken van de concretisering en implementatie van de agenda voor de toekomst. Daarbij richten we ons op de thema's Dienstverlening, Participatie, Interne organisatie en Samenwerking. Op het terrein van informatiebeveiliging zullen we in 2015 de eerste stappen ondernemen om in 2020 te voldoen aan de baseline informatiebeveiliging gemeenten.

Ambitie: Verantwoorde gemeentelijke financiën

Stand van zaken beoogde doelstellingen uit Programmabegroting 2015-2018

Doelstelling			In 2015 streven we naar:	Prognose	
meeriarenbegroting	Sluitende	transparant	Wendbaar en	Een lastenverhoging die niet meer dan trendmatig is	✓

Ambitie: Wendbare bedrijfsvoering

Stand van zaken beoogde doelstellingen uit Programmabegroting 2015-2018

Doelstelling			In 2015 streven we naar:	Prognose	
Kwaliteit van de organisatie	Risicomanagement	meerwaarde	Samenwerking met	In 2015 vinden geen integriteitsschendingen plaats en zijn er geen meldingen schending informatievoorziening	■
				Een rapportcijfer voor de gemeentelijke organisatie van 6,5	✓

Toelichting op de afwijking van de prognose :	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De afwijking betreft incidenten met betrekking tot informatiebeveiliging.
Wat zijn de oorzaken?	Incidenten hebben zich voorgedaan op het vlak van oneigenlijk gebruik van persoonsgegevens en een applicatie en activering virus dat via de mail is binnengekomen.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	De doelstelling komt onder druk te staan.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Geen
Welke maatregelen stellen we voor?	Elk incident wordt onderzocht en daar waar nodig worden de noodzakelijk acties ondernomen.

Nadere wijzigingen

Hieronder zijn financiële mutaties vermeld die niet in de programmabegroting zijn opgenomen.

Deze mutaties betreffen:

Financiële mutatie 1: Rentelasten	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Realisatie van een rentevoordeel van € 665.000.
Wat zijn de oorzaken?	Door gebruik te maken van Kasgeldleningen met een negatieve rente en het niet aantrekken van een langlopende geldlening betalen we geen rente, maar krijgen we rente toe. In de begroting is rekening gehouden met een liquiditeitstekort van € 9.000.000. De rentelasten hiervan zijn begroot op 1% over de eerste € 9.000.000 en 3,5% over de resterende kredieten € 20.000.000. Dit liquiditeitstekort is gebaseerd op de debetstand per medio 2015 en de restantkredieten per 1 juli van 2015.

Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Een financieel voordeel van € 665.000.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting 2015 aan te passen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	De rente trekt iets aan maar blijft laag. We moeten blijven voldoen aan de wet FIDO. Blijft onze liquiditeitspositie negatief (debet stand bij de BNG) dan zullen wij op een gegeven moment een langlopende lening af moeten sluiten. Op grond van het financiële toezicht van de Provincie Overijssel dienen wij de rentelasten structureel te ramen.

Financiële mutatie 2 : Algemene Uitkering 2015	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Financiële resultaten van de meicirculaire 2015.
Wat zijn de oorzaken?	Afrekening accres 2014 en ontwikkeling accres 2015. Uitkeringsfactor +/- 38 pnt.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Voor 2015 geen, op de (middel) lange termijn afhankelijk van verdere ontwikkeling van de algemene uitkering.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Een financieel nadeel van € 1.017.984. Dit is exclusief de doorgevoerde kortingen op de 3D ter grootte van € 318.063. Deze zijn in mindering gebracht op de budgetten 3D.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting 2015 aan te passen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Het accres van 2015 (-/- € 803.000) is lager door een lagere prijscompensatie aan de departementen. Tevens is de loonontwikkeling lager dan geraamd. Tot slot waren er lagere kinderopvangtoeslagen en studieleningen. De afrekening 2014 is € 287.000 negatiever uitgevallen dan tot nu toe aangenomen. Er is door de rijksoverheid minder uitgegeven aan kinderopvangtoeslagen en studieleningen. Bovendien is er sprake van onderuitputting bij een aantal departementen. De afrekening wordt sinds 2012 niet meer verwerkt in het uitkeringsjaar, maar in het daaropvolgende jaar.

Financiële mutatie 3 : Eenmalige Uitkering gemeentepersoneel 2015	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Begin juli is bekend gemaakt dat al het gemeentepersoneel een eenmalige uitkering verkrijgt per 1 oktober 2015. Hiermee is een bedrag van € 104.000 gemoeid.
Wat zijn de oorzaken?	CAO uitwerking van de verlaging van de ABP premies per 1 januari 2015.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Een financieel nadeel van € 104.000. In de PPN is over 2015 een bedrag van € 313.000 voordeel opgenomen. Dit was het overschot van de uitwerking van de afgesloten CAO. Hierin was het voordeel van de lagere pensioenpremies verwerkt. Destijds was nog geen sprake van deze eenmalige uitkering.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting 2015 aan te passen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Indien voor 1 juli 2016 er een nieuwe cao wordt afgesloten wordt deze eenmalige uitkering structureel.

Financiële mutatie 4 : Pensioenbetaling voormalige bestuurders	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Het in stand houden van een voorziening voor betalingen van pensioen voor voormalige bestuurders.
Wat zijn de oorzaken?	Een uitspraak van de commissie BBV die vooralsnog ons verplicht om deze voorziening aan te houden. In de PPN hadden we deze voorziening voor dit deel vrij laten vallen. Eind september komt de commissie weer bijeen om zich opnieuw over dit onderdeel te buigen. In oktober 2015 verwachten wij een definitief antwoord.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Een financieel nadeel van ongeveer € 362.000. (schatting)
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting 2015 vooralsnog niet aan te passen, PM. Antwoord van de commissie BBV verwerken in de jaarrekening van 2015.

Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	<p>Het ministerie van BZK is al enkele jaren bezig de pensioenen van voormalige bestuurders anders te organiseren. Nu is de gemeente Steenwijkerland verantwoordelijk voor deze betalingen.</p> <p>Tot voor kort was het mogelijk om alle pensioenbetalingen van voormalige bestuurders structureel in de begroting op te nemen. Hierin ontstaat nu een trendbreuk. In alle "nieuwe" gevallen is dit niet meer toegestaan. (uitspraak van de commissie BBV) Tot op heden komt het ministerie van BZK evenwel niet met een definitieve oplossing door bv bestuurders ingaande 2017 onder te brengen bij het ABP.</p> <p>Het zou betekenen dat de gemeente Steenwijkerland voor de "oude" gevallen deze wel structureel in de begroting mag opnemen, hetgeen minder risico met zich meebrengt. Voor "nieuwe" gevallen moet een voorziening aangehouden worden, die meer risico met zich meebrengt, omdat deze uitgaat van een sterftetabel van het Actuarieel Genootschap en een rekenrente die continu wijzigt.</p>
--	--

Financiële mutatie 5: Arbeidsongeschiktheidsuitkering	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Een medewerker van de gemeente heeft sinds kort recht op een volledige arbeidsongeschiktheidsuitkering (IVA). In eerste instantie werd door de medewerker een gedeeltelijke arbeidsongeschiktheidsuitkering (WIA) ontvangen. Voor de WIA is de gemeente eigenrisicodragend, waardoor de kosten door het UWV bij ons werden gedeclareerd. Bij de IVA-uitkering is dit niet meer het geval.
Wat zijn de oorzaken?	De toekenning van een volledige in plaats van een gedeeltelijke arbeidsongeschiktheidsuitkering.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen gevolgen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Over het jaar 2015 ontstaat een voordeel van € 31.850. Vanaf het jaar 2016 ontstaat een structureel voordeel van € 34.675.
Welke maatregelen stellen we voor?	Het structureel aanpassen van de begroting 2015.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie 6 : Bedrijfsvoering	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	In financiële zin ligt het resultaat van de bedrijfsvoering 2015 op een koers van € 150.000 positief.
Wat zijn de oorzaken?	Het kunnen realiseren van taakstellingen door de organisatie. De grootste voordelen zijn behaald door: lagere / latere bestedingen personeel, lagere kapitaallasten, lagere exploitatielasten ICT, geen loonheffing werkkostenregeling.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Geen
Welke maatregelen stellen we voor?	Het saldo van de bedrijfsvoering 2015 van € 150.000 ten gunste brengen aan het resultaat 2015 en de begroting aanpassen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Voor 2015 geen

Financiële mutatie 7: Opbrengst verkoop Attero	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	In 2015 is een opbrengst geraamd van € 18.500 in verband met de verkoop van Attero aan Waterland.
Wat zijn de oorzaken?	Attero heeft in mei jl. een aantal dagen voor de eventuele vrijval van het 1 ^e gedeelte van de escrows (€ 9,5 mln.) melding gemaakt van 3 potentiële claims. Op het moment wordt nog een discussie met Attero gevoerd over deze potentiële claims. Zolang deze discussie loopt zal de genoemde vrijval niet plaatsvinden.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Verwacht wordt dat er zeker 1 claim reëel zal zijn en zal worden gehonoreerd. Dit heeft gevolgen voor de vrijval van de escrows.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Aangezien op dit moment nog onderhandelingen plaatsvinden kan nog niet gezegd worden of het geraamde bedrag ad. € 18.500 daadwerkelijk zal worden gehaald.
Welke maatregelen stellen we voor?	Zodra er meer duidelijkheid is over de hoogte van de uitkering de begroting aanpassen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Niet bekend.

Financiële mutatie 8 : Vrijval overbruggingskrediet SPP	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	U wordt door een raadsbrief inhoudelijk geïnformeerd over de ontwikkelingen van het overbruggingskrediet Strategische PersoneelsPlanning (SPP) van € 2.000.000. Een bedrag van € 800.000 is in 2014 al teruggevloeid naar de algemene reserve vrij besteedbaar. De herberekening medio 2015 laat een voordeel van € 800.000 zien.
Wat zijn de oorzaken?	De overbezetting is teruggebracht en de w.w. verplichtingen zijn door de begeleiding naar werk elders afgenomen.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	De organisatie heeft toegezegd zich maximaal in te spannen teneinde het beslag op de € 2.000.000 terug te dringen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Het overbruggingskrediet SPP is tot een bedrag van € 800.000 niet nodig. Restant overbruggingskrediet bedraagt ultimo 2015 € 400.000, van de oorspronkelijke € 2.000.000
Welke maatregelen stellen we voor?	Een bedrag van € 800.000 van de bedrijfsreserve terug laten vloeien naar de Algemene Reserve vrij besteedbaar. De raad middels een raadsbrief nader informeren
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen

Actualiteiten en risico's met betrekking tot dit programma
<p><u>Actualiteiten:</u></p> <p>Pilot generatiepact</p> <p>In het CAO akkoord hebben de partijen de ambitie uitgesproken om gedurende de looptijd van de CAO 1500 jongeren in te laten stromen bij gemeenten. Om dit te bewerkstelligen bieden wij – met ingang van juli 2015 - het 'generatiepact' aan. Medewerkers van 60 jaar en ouder krijgen de mogelijkheid om minder te werken met gedeeltelijk behoud van salaris, om zo ruimte te maken voor jongere medewerkers. De loonkosten die de gemeente hiermee bespaart worden ingezet om jongeren aan te nemen. Uit een eerste inventarisatie blijkt dat 17 medewerkers, van de 34 medewerkers die in aanmerking komen voor deelname aan het generatiepact, belangstelling hebben. Doelstelling is om 4 jongeren in te laten stromen bij de gemeente Steenwijkerland. Na de pilot fase van twee jaar wordt bezien of het generatiepact omgezet dient te worden naar een vaste regeling.</p> <p>Belastingensysteem</p> <p>De in productie-name in 2014 van het nieuwe belastingensysteem heeft destijds niet alleen geleid tot vele technische verstoringen, maar ook tot procesverstoringen. Daardoor is de samenwerking met de leverancier moeizaam geworden en werd er weinig vooruitgang geboekt. Deze patstelling is doorbroken door in juni jl. nogmaals met de leverancier om tafel te gaan. Inmiddels ligt er een gedetailleerd plan van aanpak voor de openstaande punten, wat is opgesteld door beide partijen. Om ook de procesverstoringen weer op orde te krijgen, is er een planning gemaakt voor het versturen van alle herinneringen en aanmaningen de komende maanden. In november van dit jaar zijn we bij voor zover het onze interne processen betreft.</p> <p><u>Risico's:</u></p> <p>Belastingensysteem</p> <p>Het uitvoeren van deze acties kent vrijwel geen risico's. Beter gezegd: het niet uitvoeren van deze acties levert wel risico's op (minder inkomsten, hoger openstaand debiteurensaldo, minder bekwame medewerkers en een minder goed werkend systeem). De onderkende consequenties zijn afgedekt en de praktijk zal moeten uitwijzen of bijstelling van plannen en planning noodzakelijk is.</p>

3. Budgetaanpassingen Najaarsnota 2015

3.1 Budgetafwijkingen Najaarsnota 2015

Programma	2015	2016	2017	2018	2019
Steenwijkerlanders voelen zich welkom					
Verkiezingen	20.000				
Proces -en gerechtskosten	-40.000				
Steenwijkerlanders voelen zich thuis					
Kapitaallasten	153.000				
Kapitaallasten tgv voorziening RIO	-153.000				
Uitvoeren verkeersplannen	-49.196	-49.196	-49.196	-49.196	-49.196
Subsidie verkeersplannen	49.196	49.196	49.196	49.196	49.196
Steenwijkerlanders doen het samen					
Onderhoudsprogramma scholen	0				
Compensatie gymnastiekonderwijs	-90.000	-90.000	-90.000	-90.000	-90.000
Huuropbrengst (belaste) verhuur gymond.	90.000	90.000	90.000	90.000	90.000
Leerlingenvervoer	75.000	75.000	75.000	75.000	75.000
Gezond in de stad	118.000				
WWB	-690.000				
Frictiekosten IGSD - NWG	-469.000				
Frictiekosten IGSD- NWG tlv Reserve frictiekosten	469.000				
Exploitatie 2015 NWG	-500.000				
Opzetten zorgcoöperatie	360.000				
Zorgcoöp. terug naar AR vrij besteedbaar	-360.000				
Materiële voorzieningen WMO	545.000				
Desintegratiekosten Logopedie	35.000				
Desint.kst Logopedie terug naar AR vrij besteedbaar	-35.000				
Pilots transitie Jeugdzorg	229.000				
Afrekening rekening 2014 St Waterwyck	-185.000				
Steenwijkerlanders zijn actief					
Werelderfgoed Koloniën van Weldadigheid	-36.000				
Subsidie IMK	1.393	1.393	1.393	1.393	1.393
Financiën en bedrijfsvoering					
Rentelasten	665.000				
Algemene Uitkering 2015	-1.017.984				
CAO gemeentepersoneel	-104.000				
Pensioenbetaling voorm. bestuurders	PM				
UWV	31.850	34.675	34.675	34.675	34.675
Bedrijfsvoering	150.000				
Attero	PM				
Vrijval Overbruggingskrediet	800.000				
Overbruggingskrediet tgv AR	-800.000				
Totaal	-737.741	111.068	111.068	111.068	111.068

Structurele effecten voortvloeiende uit deze Najaarsnota en niet opgenomen in bovenvermelde tabel zijn verwerkt in de programmabegroting 2016-2019.

3.2 Financieel beeld 2015 na verwerking Najaarsnota

Het saldo van de begrotingsruimte komt tot uitdrukking in de programmabegroting 2015-2018. Dit is het startsaldo van de jaarschijf 2015 opgenomen in de nota van aanbidding.

Onderstaande tabel geeft de huidige begrotingspositie weer.

Financieel beeld 2015:

Omschrijving	2015
Saldo Meerjarenbegroting	75.401
PPN	37.589
Begrotingssaldo na PPN 2015	112.990
Najaarsnota 2015	-737.741
Begrotingssaldo na NJN	-624.751

4. Te nemen besluiten:

1. De najaarsnota 2015 vast te stellen en de begroting overeenkomstig aan te passen.
2. De stelpost verkiezingen van € 61.465 (vanuit de Algemene Uitkering) vrijgeven.
3. Een bedrag van € 469.000 beschikbaar te stellen uit de reserve frictie IGSD -NWG ten behoeve van de frictiekosten IGSD-NWG 2015.
4. Een bedrag van € 360.000 van het project zorgcoöperatie terug te storten in de Algemene Reserve vrij besteedbaar.
5. Een bedrag van € 35.000 van het project logopedie terug te storten in de Algemene Reserve vrij besteedbaar.
6. Een bedrag van € 800.000 van het overbruggingskrediet Strategische PersoneelsPlanning vanuit de Bedrijfsreserve terug te storten in de Algemene Reserve vrij besteedbaar.
7. In te stemmen met de bijlage afgesloten investeringen.

Bijlage afgesloten Investerings

In 2015 zijn een aantal investeringen afgesloten dan wel niet doorgegaan. Onderstaand geven wij een weergave van deze investeringen.

Investering	Verleend Krediet	Besteding	Overschot / Tekort
Riolering Wanneperveen Veneweg	1.800.000	542.904	1.257.096
Scheerwolde rioolvervangingen 2012	668.455	681.570	-13.115
Rioolmaatregelen Oldemarkt 2012	1.502.000	998.832	503.168
Bijdr. verv. riolering Het Goor Vollenhove 2015	237.500	237.500	0
Laadkleppen vrachtauto's 2014	36.000	27.731	8.269
Totaal	4.243.955	2.488.537	1.755.418

De financiële effecten van deze investeringen zijn, aangezien het alleen rioleringen en tractie betreft, toegevoegd aan de stelpost vrijvallende afschrijvingen en rente. Dit omdat bij investeringen op het gebied van de rioleringen er sprake is van een gesloten huishouding omdat deze worden opgebracht door de inwoners van de gemeente Steenwijkerland. De lasten van de rioleringen worden betaald door de inwoner van Steenwijkerland. Deze voordelen komen ten goede van de van het riooltarief.

De vrijvallende kapitaallasten van afgerond € 30.000 komen ten gunste van de stelposten voor de uitvoering van het meerjarig investeringsplan. Het saldo van de kapitaallasten wordt in de rekening 2015 toegevoegd aan de voorziening riolering investeringen.